

Szólások, szokások

„Iszík, mint a hamus ruha” szólás eredete, származása.

Régen a bánki asszonyok „szapura mostak” (szapulóban). A nagy lepedőket, vászonruhákat, gatyákat szapulóba (fahordóba) rakták. Tetejére vászonlepedőt tettek, fahamut szórtak. Ezt leöntötték vízzel. Addig öntögették, míg meg nem telít a hordó. Ettől a lúgos víztől lett szép fehér a ruha („... szép fehérre szapulita a ruhát”), azaz szapulódott. Mikor már eleget ázott, az asszonyok kiszedték, a Bakonyérre vitték, ott kimosták. Szapuszékra állították az áztatott ruhát, szapufával ütögették, így csapkodták ki belőle a lúgos vizet. A ruha hófehér lett, melyet mángorlóval megmángoroltak, hogy sima legyen.

Jeles napokhoz fűződő szokások a XX. sz. elejétől

- Húsvét előtti pénteken, vagyis nagypénteken az a szokás járta, hogy még napkelte előtt minden háztól vízért mentek a község patakjára, a Bakonyérre. Úgy gondolták, hogy ha ebben a vízben mosakodik meg a család minden tagja, megelőzhetik a betegségeket.

- Az úrnap minden esztendő májusában jelentős katolikus ünnep volt, melyet a községben is megtartottak. A faluban négy helyen zöld ágakból sátrat készítettek, ezekbe pedig virágokat fűztek díszítésül.

A felszabadulásig, míg a két földesúr a községben élt, a négy sátor közül kettő az ő kastélyuk előtt volt felállítva, egy a templom előtt, egy pedig egy módosabb parasztgazdánál. A felszabadulás után a templom előtti sátrat ugyancsak elkészítették, a másik három a régebbi gazdacsaládoknál került felépítésre. A négy sátor a négy égtájat jelképezte. A sátrakban kis oltárfélét állítottak, ez kis asztalból, feszületből és térdeplőből állt.

- A körmenet a misék időpontjában, általában délelőtt 10 órakor kezdődött, a templomban összegyűlt hívek (köztük felnőttek és gyerekek) részvételével. A menet a templomból indult, s meghatározott útvonalon haladt, a sátrak érintésével. Elöl mentek az iskolás gyerekek. A kislányok kis kosárkából virágszirmokat hintettek, őket követte a pap az „umbella” (hordozható sátor) alatt. Utána vitték a templomi zászlókat, s a menet hosszan kanyargott a hívek soraival. A körmenet során minden sátor egy-egy állomást jelentett. Itt a pap bement a sátorba, s a feszület előtt megáldotta az egyik égtájat. A hívek a sátor köré gyűlve imádkoztak. Ez az esemény valamennyi sátonál megismétlődött, s a körmenet ahonnan indult, a templomban ért véget.

- Az aratási munkák után a község lakóinak legnagyobb ünnepe a „kerbájsz” volt. Ezt a gazdák is megtartották a maguk módján, de a legnagyobb ünneplés a földesúr udvarához kapcsolódott. Ennek a napnak a délutánján azok, akik az úrnál valamiképp részt vettek az aratásban, ünnepi ruhában összegyűltek kint a tarlón. A férfiakat felpántlikázták, némelyik zászlót is vett a kezébe, a lányok-asszonyok pedig mezei virágokból koszorút fontak, csokrokat kötöttek. Egy kisleányt felöltöztettek „zabruhába”. Ekkorra már jelen voltak a muzsikás cigányok, akik a továbbiakban a zenét szolgáltatták. Az így összeállt menet énekszóval, muzsikával vonult be a faluba, a földesúrhoz, felköszönteni abból az alkalomból, hogy befejeződött az aratás. A földesúrhoz érve a férfiak meghajtották a zászlókat, és az első arató „beköszöntötte” a mulatságot, verset intézett az úrhoz és családjához. Az úr mondókával viszonzta a köszöntést, ezzel fogadta a jelenlévőket. Ezután a földesúr feleségét köszöntötték szintén verssel, s átadták neki és leányainak a koszorúkat, csokrokat. E bevezető ceremóniákkal kezdetét vette a multság, evés-ivás. A vigadozás a földesúr udvarában reggelig is eltartott, zeneszóval, tánccal, nótázással ünnepelte a falu népe a nagy nyári munka befejezését.

- Aprószentek napjához is, az István, János utáni naphoz, fűződött esemény a községben. A kapcsolódó bibliai történet így szól: „Heródes féltette királyságát Jézustól, ezért gyerekeket gyilkoltatott le, hátha Jézust is megöli közöttük.”

E napon a legények sorba járták a házakat, nem köszöntés végett, hanem korbácsokat vittek magukkal, hogy azzal verjék meg a ház népét. A falubeliek gyakran be sem engedték őket, hanem bezárták ajtóikat, s az ablakpárkányra tették ki a legényeknek járó pénzt, amiből azok másnap nagy mulatozást csaptak.